

In the social partnership system, the state must perform a number of functions, including acting as an owner, employer, mediator, coordinator and legislator. The main task of the state is to create an effective social partnership mechanism with the participation of entrepreneurs and workers, which would ensure a balanced consideration of interests and meeting the needs of participants. Ensuring partnerships between the state, employees and employers will reduce the burden on state bodies of social protection of the population and improve the socio-economic situation in the country.

Keywords: higher education; labor market; education market; state educational policy; market economy

Стаття надійшла до редакції 10.09.2019 р.

УДК 37:001.895:331.101.1

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194589>

ТЕТЯНА БОРИСОВА

ORCID: [HTTPS://ORCID.ORG/0000-0002-6013-4364](https://ORCID.ORG/0000-0002-6013-4364)

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ ЕРГОДИЗАЙНУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Представлено результати дослідження, спрямованого на обґрунтування змісту технологій ергодизайну та значення інноваційних методологічних підходів (транспарентного, партисипативного та диверсифікаційного) до впровадження технологій ергодизайну в освітньому середовищі.

Ключові слова: ергодизайн; освітнє середовище; технології ергодизайну; ергодизайн освітнього середовища; інноваційні методологічні підходи до реалізації технологій ергодизайну в закладах освіти: транспарентний, партисипативний, диверсифікаційний

Постановка проблеми. Україна сьогодні стоїть на шляху реформування освітньої галузі згідно з вимогами, які диктує сучасний стан розвитку суспільства, економіки та науки. Освітня реформа вже активно діє на рівні початкової освіти, відбувається модернізація закладів середньої освіти, наразі пролонгується питання оновлення професійно-технічної освіти та створення інноваційно-варіативних закладів різного типу. Означені стратегічні завдання орієнтують на радикальну перебудову змісту освітніх технологій, оновлення організаційних форм та засобів навчання на принципах демократизації, децентрації та гуманізації. Відтак, підвищення якості освітніх послуг та створення умов для забезпечення особистісно орієнтованого підходу до організації навчання, що відповідає світовим тенденціям розвитку освіти, пов'язуємо не лише з інноваційними педагогічними технологіями, а й з комплексом технологій ергодизайну. Питання наукового обґрунтування теорії ергодизайну в освітньому середовищі та апробації технологій ергодизайну в закладах освіти різних типів набуває особливої соціально-педагогічної значущості. Адже ергодизайн спрямований на проектування комфортного гармонійного освітнього середовища.

Матеріально-технічний благоустрій завжди був вирішальним соціальним орієнтиром розвитку суспільства, нарівні з яким стоять художньо-естетичні, проектно-технологічні та ергономічні аспекти проектування предметного середовища. На розвиток суспільства значний вплив мають освітні процеси, адже підготовка молоді до продуктивної професійної діяльності у різних сферах життєдіяльності соціуму – це важливе завдання освітньої галузі. Основним рушієм освітніх процесів є педагог. Від рівня його фахової компетентності, педагогічної майстерності, володіння педагогічними інноваціями залежить якість навчання молодого покоління. З іншого боку, для успішного функціонування освітньої галузі необхідне комфортне навчальне середовище.

Аналіз останніх досліджень. На важливість організації безпечних та комфортних умов навчання учнів акцентовано увагу в наукових працях А. Воловиченко, І. Зельдіса, І. Коржева, Л. Любомирського, Г. Сальникової, В. Степенко. Гармонійно облаштоване навчально-виробниче середовище з дотриманням вимог ергодизайну створює естетично комфортні умови, забезпечує прийнятний емоційний настрій для здійснення успішної навчально-трудової діяльності. В цьому напрямі проведено ряд досліджень вітчизняними та іноземними науковцями С. Апостолюком, Я. Бойко, О. Бойчуком, В. Голобородько, М. Громовим, В. Даніляком, В. Джигиреєм, М. Іллюхінім, В. Кулайкінім, А. Рубцовим, Г. Саноямом, В. Свірко, І. Соколовським та іншими й доведено, що естетичні умови праці сприяють якісному виконанню трудових операцій та підвищують продуктивність праці.

Популяризації знань з основ ергономіки та дизайну приносять наукові дослідження, проведені А. Ашерим, А. Воловиченком, В. Вовкотрубом, О. Гервас, Є. Зімницею, Н. Карапузовою, М. Пагутою, В. Помогайбо, В. Сабадаш, Г. Сажко, С. Скиданом.

Ми зосередили наше дослідження на проблемі організації навчального середовища в закладах освіти різних типів, оскільки вважаємо за доцільне визначити комплекс рекомендацій та вимог до організації гармонійного комфортного навчального середовища, як необхідної умови успішного функціонування освітніх закладів. На вирішення питання створення гармонійного, художньо-естетичного середовища спрямовано дослідження в галузі дизайну, а питання комфорту та безпеки покликана вирішувати ергономічна наука. Об'єднання цих наукових напрямів стало вимогою часу і вже майже три десятки років активно розвивається новий напрямок наукових досліджень – ергодизайн.

Обґрунтуванню взаємодії дизайну та ергономіки присвячені праці вітчизняних науковців О. Бойчука, А. Бутова, В. Голобородька, В. Свірка, А. Рубцова та численні дослідження, проведені Українським науково-дослідним інститутом дизайну і ергономіки. Діяльність людини змінює оточуюче середовище як штучне, так і природне. При цьому, штучне середовище – це результат діяльності людини, а природне середовище існує незалежно від людини, однак діяльність людини впливає на зміни в обох напрямках.

В теорії і практиці ергодизайну середовище розглядається як складне утворення, що включає різні компоненти, а саме: предметний, природний, інформаційний, організаційний, енергетичний тощо. Разом з людиною, її предметним оточенням та засобами діяльності вони утворюють систему «людина – середовище її життєдіяльності», в якій реалізується процес життєдіяльності людини у взаємодії з предметним оточенням, природними процесами і технологічними чинниками. Фактично йдеться про створення нової ідеології проектування технічно складного оточення людини, яка б виключала інформаційні непорозуміння в принципах використання об'єктів цього оточення. Ергодизайн, таким чином, може бути використаний як методологічна основа практично в усіх видах проектної діяльності, що пов'язані із створенням штучного середовища людини (Голобородько, 2013, с. 24).

Ергодизайн освітнього середовища виступає окремим напрямом дослідження та потребує визначення науково-методологічних підходів до вирішення існуючих проблем зі забезпечення комфортних умов здійснення педагогічної діяльності вчителя (викладача) та навчальної діяльності учнів (студентів). Дотримання дизайн-ергономічних вимог сприяє створенню комфортного освітнього середовища для реалізації навчально-виховного впливу, навчально-дослідної діяльності, навчально-виробничих процесів тощо.

Метою нашого дослідження є обґрунтування інноваційних методологічних підходів до реалізації технологій ергодизайну в закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Освітнє середовище – це складне комплексне утворення, в якому поєднуються різні показники: предметно-просторові, що забезпечують матеріально-технічне оснащення навчальних приміщень; фізіологічні, що характеризують антропометричні, фізіологічні, біомеханічні особливості суб'єктів навчального процесу; когнітивні, що визначають інтелектуальний рівень здійснення освітньої діяльності; соціальні, що регламентують взаємодію та спілкування між учасниками освітніх процесів; інформаційно-технологічні, що забезпечують процеси передачі та сприйняття інформації із застосуванням технічних засобів.

Аналізуючи показники освітнього середовища нами було виділено комплекс технологій ергодизайну, що забезпечують створення комфортних умов навчання та викладання з врахуванням різних підходів. Серед технологій ергодизайну виділяємо наступні:

- технологію ергодизайну навчального середовища, що забезпечує дотримання вимог ергономіки та основ дизайну при формуванні інтер'єру навчальних аудиторій, екстер'єру навчальних споруд та приміщень, а також дозволяє проектувати зручний та стильний одягу для суб'єктів, задіяних в освітньому процесі; дана технологія також сприяє правильному підбору навчальних меблів, обладнання, інструментів та пристроїв, визначає раціональне їх розташування в навчальному середовищі, зручному для користування, а також дозволяє вирішувати інші аспекти предметного навчального середовища;

- технологію ергодизайну фізичних процесів в освітньому середовищі, що сприяє розв'язанню різних освітніх задач враховуючи анатомічні, антропометричні, фізіологічні, біомеханічні характеристики людини;

- технологію ергодизайну когнітивної сфери, що розкриває особливості навчальної діяльності та педагогічної дії з врахуванням психологічних та розумових характеристик учасників освітніх процесів;

- технологію ергодизайну освітніх комунікацій, що розглядає питання організації комфортної навчальної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, сприяє підбору дієвих й зручних педагогічних технологій, успішній організації комунікативних процесів в навчальному колективі, а також раціональній взаємодії між людиною та іншими елементами соціо-технічної системи;

- технологію ергодизайну інформаційного освітнього середовища, що забезпечує якісні умови художньо-технічного оформлення та відображення інформації, з врахуванням психологічних моментів сприйняття інформації, функціональних особливостей відображення інформації, естетики візуального відображення інформації та багатьох інших факторів.

Комплексна реалізація технологій ергодизайну сприяє удосконаленню навчального середовища й освітніх процесів в цілому. Уміння використовувати технології ергодизайну пов'язуємо з інноватикою процесу професійної підготовки майбутніх педагогів та підвищенням вимог до професійних якостей майбутніх фахівців.

Технології ергодизайну можна віднести до одного з напрямів педагогічної інноватики. За визначенням Л. Козак, педагогічна інноватика є міждисциплінарною галуззю професійної педагогіки, що уможливує діалог, взаємодію та взаємозбагачення різних методологій у дослідженні інновацій в освіті. Вона розкриває глибинні процеси створення, оволодіння і застосування нових освітніх концепцій, теорій, систем, технологій, яким властиві особливості, пов'язані з діями суб'єктів педагогічної взаємодії. У сучасний період розвитку педагогічної інноватики особливого значення набувають проблеми формування здатності освітян до саморозвитку й інновацій у різних видах професійної діяльності. Особливої уваги потребують нові умови освіти майбутніх викладачів, їх вплив на розвиток у них інноваційних якостей, професійного самоздійснення, отриманих компетенцій (Козак, 2016, с. 32).

О. Дубасенюк зазначає, що «інновації в освіті є закономірним явищем, динамічним за характером і розвивальним за результатами, їх запровадження дозволяє вирішити суперечності між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті. Сутнісною ознакою інновації є її здатність впливати на загальний рівень професійної діяльності педагога, розширювати інноваційне поле освітнього середовища у навчальному закладі, регіоні. Як системне утворення інноватика характеризується інтегральними якими: інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційне середовище» (Дубасенюк, 2014, с. 14).

У нових умовах розвитку інноваційного освітнього простору виникає об'єктивна потреба у формуванні професійних педагогічних кадрів, здатних до свідомого і патріотичного виховання молоді, налаштованих на творчу,

креативну діяльність, професійно мобільних і готових до змін у нових життєвих реаліях та реформування освітніх процесів.

Для нашого дослідження вважаємо необхідним проаналізувати систему методологічних підходів, які ми позиціонуємо як інноваційні у сфері удосконалення освітніх процесів засобами технологій ергодизайну, а саме: транспарентний підхід (передбачає прозорість, гласність, доступність та відкритість усіх освітніх процесів), партисипативний підхід (відображає активну позицію всіх учасників освітнього процесу з метою досягнення консенсусу), диверсифікаційний підхід (розкриває різноманітні напрями впливу технологій ергодизайну на організацію та провадження освітніх процесів).

Реформування освітніх процесів відбувається з врахуванням тенденцій модернізації освіти на європейському рівні. Одним з першочергових засобів оновлення вітчизняних освітніх процесів є транспарентність, як прозорість, відкритість, доступність освіти. Особливого поширення нині набуває процес транспарентності вищої освіти, однак актуальними є питання транспарентності на всіх освітніх рівнях.

Поняття «транспарентність» є запозиченим з іноземних наукових джерел і походить від англійського слова «transparent», що перекладається як явний, очевидний, прозорий. Явище транспарентності освітніх процесів досліджено у наукових працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як Т. Кагановська, П. Кухарчук, І. Мігус, Л. Наливайко, М. Романов, С. Свіжевська, Н. Титова та інші. Науковці зазначають, що реалізація принципів відкритості й прозорості сприяє забезпеченню достовірності, оперативності та повноти інформації у різних сферах управління, дозволяє суттєво підвищити ефективність підконтрольних процесів за рахунок залучення громадськості до опрацювання та прийняття відповідальних рішень щодо діяльності певної структури.

Транспарентний підхід до реалізації технологій ергодизайну в закладах освіти ми потрактуємо як інформаційний процес із сукупністю відносин, що виникають навколо доступу, передавання та поширення інформації щодо забезпечення належних вимог ергодизайну в навчальному середовищі. На думку Н. Титової транспарентність є однією з важливих умов забезпечення якості професійної освіти. Саме завдяки розширенню інформаційного простору та збільшенню засобів комунікації в освітньому середовищі виникає необхідність моніторингу якості освіти з подальшою диверсифікацією підготовки майбутніх фахівців. Особливо це стосується підготовки майбутніх педагогів професійного навчання, а саме психолого-педагогічної її складової (Титова, 2017, с. 479). І. Мігус зазначає, що невід'ємною частиною транспарентності є також певне середовище, що забезпечує надання й отримання необхідної інформації про освітні установи та організації у відкритій, повній, своєчасній та зрозумілій формі усім зацікавленим сторонам для ухвалення раціональних рішень (Мігус, 2018, с. 94).

У нашому дослідженні ми робимо акцент на впровадження технологій ергодизайну в закладах освіти через призму залучення до їх реалізації всіх учасників освітніх процесів. На успішний результат навчання мають бути націлені не лише педагоги, а й учні, батьки, співробітники. Інформування та навчання, а в цілому формування здатності підтримувати комфортні умови в навчальному середовищі, покладається переважно на педагогічних працівників, а також залежить від цілковитої підтримки з боку керівництва освітніх закладів.

Ми вважаємо, що транспарентність освіти передбачає прозорість, гласність, доступність та відкритість усіх складників освітніх процесів та має на меті забезпечення привабливості навчання у певному закладі освіти, заохочення до опанування певної спеціальності у комфортному та високо технологічному навчальному середовищі, а також посилення конкурентоспроможності здобувачів професійної та вищої освіти на ринку праці.

Впровадження транспарентного підходу сприяє підвищенню якості освітніх послуг, створенню конкурентного середовища для освітніх послуг та припиненню корупції у сфері освіти. Реалізація принципу транспарентності можлива за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Як зазначає С. Свіжевська, дієвим механізмом забезпечення прозорості, гласності й відкритості освіти є створення інформаційної платформи у веб-просторі для створення реальної можливості громадян впливати на прийняття рішень стосовно освітнього процесу (Свіжевська, 2014). Інформаційна платформа може стати засобом поширення інформації, обговорення та внесення пропозицій щодо облаштування комфортного предметного навчального середовища з врахування вимог ергодизайну, успішної реалізації сучасних педагогічних технологій, естетики зовнішнього вигляду учасників освітніх процесів, доступності інформаційних та навчально-виробничих процесів тощо.

Упровадження партисипативного підходу в закладах освіти як одного з перспективних напрямів забезпечення якості освіти, спрямованого на піднесення комунікаційно-інформаційних процесів на якісно новий рівень взаємодії між учасниками освітнього процесу як рівноправними активними суб'єктами. Проблеми теорії та практики педагогічної освіти на підрунті партисипативного підходу стали об'єктом дослідження О. Дубасенюк, Є. Казаєвої, М. Михнюк, О. Нікітіної, В. Якубенко та інших науковців.

Партисипативний підхід до реалізації технологій ергодизайну в закладах освіти тлумачиться як спільна взаємодія між викладачем та студентами (учнями), спрямована на схвалення та виконання спільних рішень щодо забезпечення комфортних умов навчання; надання можливості кожному студенту (учневі) бути активним на усіх стадіях підготовки, схвалення, виконання, контролю й оцінки рішення. Партисипатія між викладачем та студентами – це процес взаємозбагачення, адже на боці викладача – знання, досвід, володіння методами і прийомами організації спільної діяльності й обов'язок налагодити зв'язок; а на боці студентів – творчий пошук, прагнення до навчання, великий запас сил і неперевантажене стереотипами мислення (Титова, 2018, с. 40).

Партисипативні методи навчання мають важливе значення, оскільки потрактується нами як способи організації управлінської взаємодії, що спонукають суб'єктів освітнього процесу до діяльності, спрямованої на досягнення високого рівня освіти.

Пріоритетне значення партисипативного підходу чітко прослідковується при реалізації технології ергодизайну когнітивної сфери. Партисипативні технології дозволяють суттєво зменшити дистанцію між учасниками освітніх процесів, забезпечити трансформацію їхніх взаємин із суб'єкт-об'єктних на суб'єкт-суб'єктні. Відбувається перехід від традиційних технологій навчання до інтерактивних та інформаційно-комунікативних. Одним з найбільш ефективних

способів активізації комунікації у контексті реалізації технології ергодизайну когнітивної сфери є вирішення проблемно-ситуативних завдань. Проблематика таких завдань може бути пов'язана безпосередньо з темами навчальних предметів, а може відображати цілісну перспективу оновлення навчального процесу і навчального середовища.

Упровадження технології ергодизайну освітніх комунікацій на основі партисипативного підходу забезпечує організацію комфортних комунікативних процесів в навчальному колективі, спрямованих на взаємонавчання й самооцінювання. Цей підхід може бути реалізованим шляхом дискусій, бесід, консультацій, обміну думками та обговорення ідей, здійснення колективних досліджень тощо. Для здійснення самооцінювання результатів діяльності широко застосовуються методи спільних проєктів, творчих звітів, змагань командами, конкурсів тощо. Означені технології є відображенням спільної діяльності суб'єктів освітнього процесу для досягнення спільної мети.

Одним із важливих моментів партисипативного підходу є реалізація раціональної взаємодії між людиною та іншими елементами соціо-технічної системи. Сутність партисипативного підходу до реалізації технологій ергодизайну в закладах освіти полягає в тому, щоб віднайти раціональну середину між створенням естетично-гармонійного комфортного навчального середовища та освітніми технологіями, адже в комплексі всі аспекти освітніх процесів спрямовані на досягнення високих результатів навчання. Важливим залишається принцип – не створення пріоритетів, тобто уміння не надавати перевагу дизайну навчального середовища перед результатами навчання.

Наступним методологічним підходом, з яким ми пов'язуємо упровадження технологій ергодизайну в закладах освіти є диверсифікація. Диверсифікація освіти є складним соціально-педагогічним явищем і передбачає різноманітність, різнобічний розвиток й інтеграцію всіх освітніх підсистем та процесів. Диверсифікацію освітніх процесів досліджено у наукових розвідках С. Батишева, В. Байденка, С. Виноградова, Н. Дем'яненко, М. Долішньої, В. Радкевич, В. Свистун, Н. Титової, Т. Шакірова та інших науковців.

Диверсифікацію розглядають як принцип структурування освіти, як перспективний напрям варіативності освітніх послуг, для створення освітніх програм, впровадження закладів освіти різних типів та видів і т. п. С. Батишев потрактує диверсифікацію як «збільшення переліку послуг, що надаються; як об'єктивний процес, що сприяє виживанню закладів освіти (розширення реєстру освітніх послуг, забезпечення працевлаштування викладачів та інші)» (Батишев, 1997, с. 66). Н. Дем'яненко акцентує увагу на поглибленні диверсифікації змісту сучасної освіти й необхідності створення передових освітніх технологій нового покоління (Дем'яненко, 2010, с. 45). В. Свистун відзначає, що диверсифікація професійної освіти набуває особливого значення і виявляється у тенденціях посилення різноманітності змісту освіти (переліку дисциплін та їх взаємодії), спеціальностей, форм навчання, методів та технологій освіти, критеріїв її якості, що, в свою чергу, впливає на зміни в її управлінні, його об'єктах, підходах та цілях, формах і методах, функціях та стратегії й призводить до диверсифікації управління (Свистун, с. 2).

Диверсифікаційний підхід дозволяє обґрунтувати широкий спектр впливу технологій ергодизайну на удосконалення освітніх процесів. Безпосередньо сферами реалізації досліджень ергономіки та дизайну стали майже всі види діяльності людини. Облаштування комфортного та естетично-привабливого простору життєдіяльності людини і є основним завданням ергодизайну. Та водночас дослідження ергодизайну зробили значний крок і у сфері когнітивної, інформаційної, комунікативної діяльності людини. А відтак, технології ергодизайну в освітньому середовищі охоплюють значне коло питань організації та облаштування навчального процесу: забезпечують формування ефективного матеріального освітнього простору (підбір навчальних меблів, обладнання, інструментів та пристроїв; проєктування зручного та стильного одягу для суб'єктів освітньої діяльності і т. п.); дозволяють проєктувати навчальне середовище з врахуванням анатомічних, антропометричних, фізіологічних та біомеханічних характеристик людини; сприяють підбору освітніх технологій з врахуванням психологічних та розумових характеристик людини; визначають освітні комунікації як комфортну навчальну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу; впливають на процеси інформатизації освітнього середовища, забезпечуючи якісні умови художньо-технічного оформлення та відображення інформації, з урахуванням психологічних особливостей сприйняття інформації тощо. А також, сприяють реалізації багатьох інших факторів освітнього середовища.

Висновки. Технології ергодизайну як симбіоз наукових досліджень ергономіки та дизайну потребують комплексного підходу до визначення перспектив їхнього використання з метою вдосконалення освітнього середовища. Визначення інноваційних науково-методологічних підходів до реалізації технологій ергодизайну в закладах освіти сприяє вирішенню окремих проблем щодо забезпечення комфортних умов здійснення навчальної діяльності учнів (студентів) та педагогічної діяльності вчителя (викладача). Серед інноваційних методологічних підходів у нашому дослідженні виділено транспарентний, партисипативний та диверсифікаційний, що не обмежує коло методологічних підходів та потребує подальшого вивчення й обґрунтування. На основі транспарентного підходу обґрунтовано прозорість, гласність, доступність та відкритість організації освітніх процесів на основі технологій ергодизайну. Партисипативний підхід відображає активну позицію всіх учасників освітнього процесу з метою досягнення консенсусу в розв'язанні різноманітних питань з удосконалення освітнього процесу засобами технологій ергодизайну. Диверсифікаційний підхід розкриває різноманітні напрями впливу технологій ергодизайну на організацію та провадження освітніх процесів.

Аналіз наукових досліджень та наукові роздуми, викладені в нашому дослідженні, доводять, що технології ергодизайну сприяють комплексному підходу до вдосконалення багатьох факторів успішної реалізації навчально-педагогічної діяльності суб'єктів у закладах освіти.

Список використаних джерел

- Батышев, С. Я. (Ред.). (1997). Профессиональная педагогика. Москва: Ассоциация «Профессиональное образование».
- Голобородько, В. М., Свирко, В. О., Рубцов, А. Л. (2013). Ергодизайн як методологічна стратегія сучасної дизайн-ергономічної діяльності. *Вісник ХДАДМ*, 2, 23-26.

- Дем'яненко, Н. (2010). Тенденція диверсифікації мети і профілів магістратури в розвитку світової вищої освіти. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. ПНПУ імені В. Г. Короленка* (Вип. 2, с. 44-52). Полтава.
- Дубасенюк, О. А. (Ред.). (2014). Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: зб. наук.-метод. пр.* (с. 12-28). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.
- Козак, Л. (2016). Педагогічна інноватика як міждисциплінарна галузь професійної педагогіки. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 3-4, 29-35. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_7.
- Мігус, І. П. (2018). Роль та значення транспарентності в діяльності вищих навчальних закладів України. *Економіка України в умовах євроінтеграції: виклики та перспективи розвитку*, Матеріали І Всеукраїнської наук.-практ. конф., 19 квіт. 2018 р. (с. 92-97). Умань: ВПЦ «Візаві».
- Свижевская, С. А. (2014). Методы внедрения условия транспарентности информации при оценке качества высшего образования. *Современные научные исследования и инновации*, Електронний науч.-практ. журнал, 2. Взято з <http://web.snauka.ru/issues/2014/02/31319>.
- Свистун, В. І. Диверсифікація управління професійно-технічною освітою як науково-педагогічна проблема. *Електронна бібліотека НАПН України*. Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/9175/1/%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%84%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F1.pdf>.
- Титова, Н. М. (2017). Транспарентність підготовки педагога професійного навчання як педагогічна проблема = Transparency in teaching vocational training teacher as a pedagogical problem. *Topical questions of contemporary science: collection of scientific articles*. Taunton (United States of America): Aspekt Publishing of Budget Printing Center.
- Титова, Н. М. (2018). Використання партисипативного підходу у психолого-педагогічній підготовці педагогів професійного навчання. *World Science*. Warsaw (Poland): RS Global Sp. z O.O., 7(35), Vol. 1.

References

- Batyshev, S. Ya. (Ed.). (1997). *Professyonalnaia pedahohika [Professional pedagogy]*. Moskva: Assotsyatsiya "Professyonalnoe obrazovanye" [in Russian].
- Cvyzhevskaiia, C. A. (2014). Metody vnedreniya, uslovyia transparentnosti ynformatsyy pry otsenke kachestva vyssheho obrazovaniya [Methods of implementation, conditions for transparency of information in assessing the quality of higher education]. *Sovremennye nauchnye issledovaniya i innovatsyi [Modern scientific research and innovations]*, 2. Retrieved from <http://web.snauka.ru/issues/2014/02/31319> [in Russian].
- Demianenko, N. (2010). Tendentsiia dyversyfikatsii mety i profiliv mahistratury v rozvytku svitovoi vyshchoi osvity [The tendency of diversification of the purpose and profiles of the magistracy in the development of world higher education]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical Sciences]: zbirnyk naukovykh prats PNPu imeni V. H. Korolenka* (Is. 2, pp. 44-52). Poltava: Vyd-vo PNPu [in Ukrainian].
- Dubaseniuk, O. A. (Ed.). (2014). Innovatsii v suchasni osviti [Innovation in modern education]. *Innovatsii v osviti: intehtratsiia nauky i praktyky [Innovation in education: integration of science and practice]: zbirnyk naukovo-metodychnykh prats* (pp. 12-28). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
- Holoborodko, V. M., Svyrko, V. O., Rubtsov, A. L. (2013). Erhodyzain yak metodolohichna stratehiia suchasnoi dyzain-erhonomichnoi diialnosti [Ergodesign as a methodological strategy of modern design-ergonomic activity]. *Visnyk KhDADM [KhDADM Bulletin]*, 2 [in Ukrainian].
- Kozak, L. (2016). Pedahohichna innovatyka yak mizhdystsyplinarna haluz profesiinoi pedahohiky [Pedagogical innovation as an interdisciplinary field of professional pedagogy]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka [Continuing Professional Education: Theory and Practice]*, 3-4. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_7 [in Ukrainian].
- Mihus, I. P. (2018). Rol ta znachennia transparentnosti v diialnosti vyshchyykh navchalnykh zakladiv Ukrainy [The role and importance of transparency in the activities of higher education institutions of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy v umovakh yevrointehratsii: vyklyky ta perspektivy rozvytku [Ukraine's economy in the context of European integration: challenges and prospects]*, Materialy I Vseukrainskoi nauk.-prakt. konferentsii 19 kvitnia 2018 r. (pp. 92-97). Uman: VPTs "Vizavi" [in Ukrainian].
- Svystun, V. I. Dyversyfikatsiia upravlinnia profesiino-tekhnichnoiu osvitou yak naukovo-pedahohichna problema [Diversification of management of vocational education as a scientific and pedagogical problem]. *Elektronna biblioteka NAPN Ukrainy [Electronic library of NAPS of Ukraine]*. Retrieved from <http://lib.iitta.gov.ua/9175/1/%D0%B4%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%84%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F1.pdf>. [in Ukrainian].
- Tytova, N. M. (2017). Transparentnist pidhotovky pedahoha profesiinoho navchannia yak pedahohichna problema [Transparency in teaching vocational training teacher as a pedagogical problem]. *Topical questions of contemporary science: collection of scientific articles*. Taunton (United States of America): Aspekt Publishing of Budget Printing Center [in Ukrainian].

Tytova, N. M. (2018). Vykorystannia partysypatyvnoho pidkholu u psykhologo-pedahohichnii pidhotovtsi pedahohiv profesiinoho navchannia [Use of participatory approach in psychological and pedagogical training of vocational training teachers]. *World Science*, 7 (35), Vol. 1. Warsaw (Poland): RS Global Sp. z O.O [in Ukrainian].

BORISOVA T.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

INNOVATIVE APPROACHES TO THE IMPLEMENTATION OF ERGODESIGN TECHNOLOGIES IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Our research substantiates the content of ergodesign technologies and the importance of innovative methodological approaches (transparent, participatory and diversified) to the implementation of ergodesign technologies in the educational environment.

Ergodesign technologies as a symbiosis of scientific research of ergonomics and design require a comprehensive approach to determining the prospects for their use in order to improve the educational environment. To improve the educational environment of special importance are technology ergodesign learning environment, technology ergodesign physical processes in the educational environment, technology of ergodesign cognitive sphere, technology ergodesign educational communications and technology ergodesign information educational environment.

The definition of innovative scientific and methodological approaches to the implementation of ergodesign technologies in educational institutions contributes to the solution of certain problems to ensure comfortable conditions for the implementation of educational activities of students and pedagogical activities of the teacher. Among the innovative methodological approaches, our study highlights transparent, participatory and diversified approaches, which does not limit the range of methodological approaches and requires further study and justification. On the basis of a transparent approach, the transparency, accessibility and openness of the organization of educational processes based on ergodesign technologies are justified. The participatory approach reflects the active position of all participants in the educational process in order to achieve consensus on various issues to improve the educational process by means of ergodesign technologies. The diversification approach reveals various areas of influence of ergodesign technologies on the organization and implementation of educational processes.

The analysis of scientific works of pedagogical and methodological nature, as well as scientific reflections presented in our study, prove that ergodesign technologies contribute to a comprehensive approach to improving many factors for the successful implementation of educational and pedagogical activities of individuals in educational institutions.

Keywords: *ergodesign; educational environment; ergodesign technologies; ergodesign of the educational environment; innovative methodological approaches to the implementation of ergodesign technologies in educational institutions: transparent, participatory, diversified*

Стаття надійшла до редакції 22.10.2019 р.

УДК 159.9:37]:001-026.15

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.24.194591>

СТАНІСЛАВ БУРЧАК

ORCID ID 0000-0002-1641-3251

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ГЕНЕЗА ПРОБЛЕМИ КРЕАТИВНОСТІ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

У статті розкрито процес становлення поняття креативності особистості, технологій її розвитку та діагностування з античних часів до сьогодення. Проаналізовано психолого-педагогічні літературні джерела з метою виявлення різноманітних підходів до трактування поняття «креативність». Розглянуто підходи сучасних науковців до означення поняття креативності, її структурних складників (компонентів), методик оцінки рівня розвитку окремих креативних якостей особистості, в тому числі й щодо педагогічних працівників.

Ключові слова: генеза проблеми креативності; психолого-педагогічна наука; креативність особистості; методика оцінки креативності; компоненти креативності; креативність майбутнього вчителя

Постановка проблеми в загальному вигляді та вказівка на її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Провідна ідея сучасної педагогічної освіти – формування педагога-професіонала, який відзначатиметься компетентністю та мобільністю, самостійністю й ініціативністю, нестандартним мисленням і творчим підходом до роботи, індивідуальним методичним стилем і вмінням організувати освітній процес з урахуванням потреб та особливостей кожного учня. Нові цінності та орієнтири освіти (індивідуально-особистісний підхід у навчанні, суб'єкт-суб'єктні відносини вчителя та учнів і т.д.), а також сучасні досягнення науки багато в